

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1706

VII. De earundem Causarum Ordine & Cumulatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62656](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62656)

contrarium allati textus; quia Imprimis, *c. Decernimus & Clement. fin. cit.* Possessorii neque verbó quidem mentio fit: sed priori solummodo cavetur; ne laici Ecclesiastica negotia tractare præsumant: cuiusmodi negotium propriè sumptum causa possessoria juxta dicta non est, si juris quæstionem non habeat admixtam; posteriori verbó, decimarum debitores ad earum solutionem compelli quidem posse dicuntur per censuras; non tamen excluduntur alia remedia, quibus earum debitores laici à Seculari iudice compellantur. Deinde *Clement. unic. cit.* agitur de sententia super beneficiis lata contra clericos: quos, tam in iudicio Possessorio, quàm in Petitorio, in foro tantùm Ecclesiastico conveniendos esse, jam est dictum.

ARTICULUS VII.

De earundem Causarum Ordine & Cumulatione.

SUMMARIUM.

128. Possessorium regulariter:
129. Secundum aliquos semper Petitorio pramittendum est.
130. Verius hoc cum Adipiscenda & Recuperanda Possessorio cumulari potest.
131. Si quis utrumque iudicium subire simul velit.
132. Sententia in utroque lata vis.
133. Petitorii cum retinenda Possessorio cumulationem rejicientium.
134. Eamque admittentium Opinio verior.
135. Spectatio Jure & Ratione.
136. Utròque cumulatò simul pronuntiatur de utroque:

137. Nisi de altero tantùm liqueat.
138. In executione prævalet sententia lata in petitorio.
139. Ab isto ad Possessorium transire,
140. Etiam in secunda instantia licet,
141. Et potest sine libelli mutatione,
142. Ante, non etiam post conclusionem in causa;
143. Nisi transitum gravis ratio suadeat.

Perumque priùs de Possessionis, quàm Proprietatis causa cognoscendum, patet ex *l. Incerti 2. C. de Interdictis*: idque; ut conitet, quis actor sit vel reus; quia in Possessorio victor rei partes agit in Petitorio, & probandi onus rejicit in adversarium, qui, si rem esse suam aut injustam alterius possessionem probare nequeat, causà cadit, *Retinenda 4. V. Commodum, Institut. de Interdictis*. Ubi

Dubium & controversia inter DD. est, an Possessionis & Proprietatis causas, sive, ut loquuntur, iudicium Possessorium & Petitorium possint cumulari; ut actor eundem reum super ejusdem rei possessione & proprietate convenire simul possit; hoc enim cum Bartolo in *l. Naturaliter 12. §. Nihil comune 1. ff. de Acquir. possess. n. 14.* aliqui generaliter negant propter textus *l. Incerti cit. l. Ordinarij 13. C. de R. V. & l. Si de vi 37. ff. de iudicijs*, secundum quos, ortà possessionis & proprietatis lite, priùs possessionis quæstio decidenda; dein probationes dominii sive proprietatis recipienda sunt ab eo, qui in possessorio est victus, *§. Retinenda cit.* ubi actio in petitorio institui non posse dicitur, nisi exploratum sit, utrius sit possessio: & demum propter *l. Nemo 43. ff. de R. J. cuius §. 1.* quoties ejusdem rei nomine plures actiones concurrunt, unâ quem experiri debere, asseritur,

Nihilor

130. Nihilominus cum Petitorio iudicia Poſſeſſoria, ſaltem adipiſcendæ & recuperandæ poſſeſſionis, cumulari de Jure poſſe, cum Innocentio in *c. Paſtoralis* 5. & Bartolo §. *Nihil cit.* n. 14. rectè defendunt Menoch. *Adiſc. remed.* 4. n. 517. & *Recup. remed.* 1. n. 113. Hunnius *Vol.* 1. in *Treutl. diſp.* 12. q. 45. & Gonzalez, in *c. Cum dilectis* 6. hâc Rubr. n. 14. id deluſentes ex *c. Paſtoralis cit.* cujus *V. Conſultationi*, Innocentius III. decernit, ab eo, qui rem tanquam ſuam vindicare cæpit, poſſeſſoriò adipiſcendæ & recuperandæ agi poſſe, antequam in cauſa ſit concludum. Idem colligitur ex *c. Cum ſuper* 4. *c. Cum dilectis cit.* *Clement. unica hâc Rubr.* & *c. Significaverunt* 46 *de Teſt. & atteſt.* quibus aliſque Juris Eccleſiaſtici textibus poſſeſſorium cum petitorio in idem iudicium eſt deductum: ex *l. Cum fundum* 18. ff. *de Vi armata*, ſecundùm, cujus §. *ſm.* iudiciò, quod de proprietate eſt, ſive petitorio pendente, interdicto *Unde vi*, quod recuperandæ poſſeſſorium eſt, agi poteſt: & ex *l. 1. §. 4. ff. Quod legato- rum verbis*, *Belliſſimè Arrianus ſcribit, hereditatis petitionem, quæ proprietatis, inſiſtendam & hoc interdictum Unde vi*, quæ poſſeſſionis cauſa eſt, reddendum. Ratio eſt; quia hòc pacto, cum ex duabus cauſis quodammodo fiat una, diminuuntur lites: pro quo iudici magnopere laborandum eſt, *c. ſinem* 5. *de Dolo & l. Pro- perandum* 13. *C. de Judiciis.*

131. Ex prioribus ſive in contrarium allegatis textibus aliud non inferitur, quam poſſeſſionis quæſtionem priùs diſcutiendam cauſa, quò neuter litigantium in ſe recipere vult onus probandi; quòd, ſicut de proprietate, ſic & de poſſeſſione uterque contendat; tali enim cauſa, ut conſtet, cui probatio incumbat, utique priùs diſcutienda eſt quæſtio poſſeſſionis, §. *Retinenda cit.* Non etiam cauſa, quò actor

Ceſi ſpoliatus, qui reſtitutionem petere ante omnia poſſet) poſſeſſionis & domini in ſe recipit probationem, Vallenf. *ad hanc Rubric.* §. 4. n. 5.

Neque cum his pugnat *l. Nemo cit.* §. 1. quia Poſſeſſorium & Petitorium ſunt duo iudicia diverſa: & ad diverſa, unum ſcilicet ad poſſeſſionem, alterum ad proprietatem evincendam tendunt; & propterea, unum intentans, non hòc ipſò alteri renuntiare cenſetur. Neque, ut aliqui opponunt, ſententia in uno lata inutilem reddit alterà partim; quia, qui in utroque obtinuit, tam poſſeſſionis quàm domini commoda confequitur. Contrà, qui obtinuit in ſolo poſſeſſorio, ſolius poſſeſſionis, non etiam domini, commoda confequitur: & qui in ſolo Petitorio obtinuit, non hòc ipſò præteriti temporis fructus confequitur, ut in *c. Cum dilectis cit.* cum *Fermoſino* q. 1. n. 14. advertit Gonzalez n. 18. partim; quia ſententia lata in poſſeſſorio exceptionem rei iudicata in petitorio non parit, *l. Et an eadem* 14. §. *ſm.* ff. *de Except. rei jud.* ſed ſolummodo onus probandi transfert in eum, qui eſt victus, *l. Exitus* 35. ff. *de Acquir. poſſ.*

Dubium ſecundò & major contro- verſia eſt, an Petitorium cumulari etiam valeat cum Poſſeſſorio Retinendæ. Quod negantium Opinio, à Juris Interpp. teſte Menochio *Retinenda remed.* 3. n. 512. communiter recepta, fundatur partim in *c. Paſtoralis cit.* ubi laudatus Innocentius Papa, pro petitorii cum poſſeſſorio adipiſcendæ & recuperandæ cumulatione reſcribens, ſubjicit verba, *Alia poſſeſſoria iudiciis in ſuo robore duraturis*: quibus, dum in petitorii cum cæteris, ſcilicet Retinendæ poſſeſſionis interdictis, cumulatione aliud obtinere ait, iſtorum cum illo cumulationem non obſcurè rejicere videtur: partim in repugnantia hujusmodi cumulationis; quia ex una, actiones con-

E e 3

tratiæ

trariæ cumulari nequeunt, l. 1. C. de Fur-
tis; ex altera verò parte, Rei Vindicatio,
imò generaliter Petitorium & retinendæ
Possessorum actiones & judicia contraria
sunt; qui enim agit interdictò retinendæ,
fatetur se possidere, & per adversarium
in possessione turbari: qui verò rem vindic-
at, asserit adversarium possidere, ac
proinde, se non possidere, tacitè fatetur;
cùm ei, qui possidet, actio in rem non de-
tur, §. Equè 2. V. Quod genus, Instit. de
Alien. §. l. Qui petitorio 36. ff. de R. V.
Glossam c. cit. V. Quod de recuperanda.

134. Sed verisimilius etiam hæc judicia
cumulari aliquando posse, admitit Cynus
in l. Ordinarij cit. quem præter alios Fa-
chineus *Controvers. Lib. 8. cap. 6.* Petr.
Barbosa in l. Si de Vi 37. ff. de Judiciis à
n. 384. Zoëlius *ad hanc Rubric. n. 6.* &
Vallenf. *ibid. §. En. 4.* secuti sunt, propter
textum c. Cùm super §. c. Cùm dilectis cit.
135. quibus Petitorij & Possessorij cumulatio
conceditur sine exceptione, & ullâ inter
Interdicta distinctione: & l. Naturaliter
cit. quâ interdictum *Uti possidetis* sive
possessionis retinendæ disertè conceditur
ei, *Qui capit vindicare.* Ratio est; quia
hoc contingit, si contra naturaliter possi-
dentem agatur rei vindicatione & simul
Interdictò retinendæ possessionis Civilis,
quam penes se actor esse contendit: quod
fieri sine ulla repugnantia potest; cùm ean-
dem rem ab uno naturaliter, ab altero ci-
vilitè possideri, non repugnet. Imò Val-
lensis *cit. n. 4.* cum Petitorio cumulari
posse vult interdictum retinendæ à natu-
raliter simul & civiliter possidente contra
eum, qui rem detinet tantum, v.g. depo-
sitarium, vel commodatarium, utpote ha-
bentes facultatem rei restituendæ, l. Offi-
cium 9. ff. de R. V. Eòdem modò clericus
Petitorium cum Possessorio retinendæ in-
tentare poterit contra laicum, dignitatem,
vel beneficium, aut aliud jus Ecclesiasti-

cum, in laicum de Jure non cadens, deti-
nentem. Unde ratio in contrarium de-
ducta corrumpit.

Neque urget c. *Pastoralis* cit. tex-
tus; quia istò Papa Possessorij retinendæ
ideo non meminit; quòd de eo non fuerit
consultus. Neque refert; quòd addide-
rit verba, *Aliis possessoris in suo robore di-
raturis*, quæ vindicationem sui naturâ
præcedunt; quia intelligi possunt de casu,
quò unus idemque non luitcipit probatio-
nem utriusque, tam proprietatis, quam
possessionis, Zoëlius in *Rubr. ff. de Inter-
dict. num. 10.*

Dubium tertio est de pronuntiatione
ne super causa Possessionis & Proprietatis
in judicio cumulata: quòd casu, si de ut-
traque liqueat, utraque unâ sententia tet-
minanda est, c. *Cum dilectis* 6. ita tamen;
ut, licet unò eodèmq; tempore super ut-
traque pronuntietur, ea, quæ de possessione
ne est, alteram immediate antecedat; &
licet in rei veritate, sicut causæ sive articu-
li, quos concernunt, sic etiam ipsæ duæ &
diversæ sint, propter unitatem tamen
temporis & chartæ, ex qua recitantur,
una eadèmq; sententia esse videatur, ut
Vivianus in c. cit. & in c. *Cum dilectis* 2. de
Ord. cognit. V. Eadem monet. Ratio est;
quia, licet utraque causa cumuletur, ordi-
nariè tamen priùs discutienda est causâ
possessionis, quàm proprietatis, c. *Ad ul-
timum* 2. §. l. *Ordinarij* cit. ac proinde
idem, qui in cognitione, etiam in pronun-
tiatione ordo observandus: nisi de
altera tantum v.g. de possessione liqueat;
hòc enim casu de ista tantum, Petitorio
interim suspensò, poterit pronuntiarì, c.
Ad ultimum cit.

Aliter, quàm in pronuntiatione, pro-
ceditur in executione; in hac enim præ-
valet proprietatis; quia, licet ordine pos-
terior, potior tamen & efficacior est sen-
tentia, lata super proprietate; ut eam, qui
super

ſuper poſſeſſione pronuntiatum eſt, & principale iſtius effectum abſorbeat; quia victor in Petitorio poſſeſſionem ad ſe trahit; cum res ei reſtituenda ſit ab eo, qui in ſolo Poſſeſſorio vicit, Panormit. *in c. cit. n. 10.*

139. Dubium quartò eſt, an agens Petitorio, ſi difficilem experiatur domini ſeu proprietatis probationem, ad Poſſeſſorium v.g. poſſeſſionis à ſpoliatore recuperandã recurrere poſſit, poſtquam lis conſeſtata & aliquoſque jam proceſſum eſt in cauſa: ut, dum poſſeſſionis cauſa diſcutitur, Petitorium ſive proprietatis cauſa ſuſpendatur. Ratio dubitandi eſt; quòd poſt litem conſeſtatam mutari nequeat libellus, *l. Edita. 3. C. de Edendo*; & actio propoſita priùs ad finem perduenda ſit, quàm ad aliud procedatur, *Aurb. Qui ſemel C. Quomodo & quando iudex &c.*

140. Sed iſtius rationis vim enervat deſiſſio Juris utriuſque, iudicii Petitorii priùs intentati, antequam allegationibus & probationibus renuntiatum & in cauſa conſeſtatum ſit, ſuſpenſionem & tranſitum ad Poſſeſſorium diſertè permittentis, *c. Paſſoralis cit. c. Significaverunt 36. de Teſt. & atteſt. & l. Cum fundum 18. §. 1. ff. de Vi armata*; quod non ſolum in temporalibus & prophanis, ſed in beneficialibus quoque cauſis: neque ſolum in prima, ſed in ſecunda quoque iſtancia & cauſa per appellationem ad ſedem Apoſtolicam devolutã, procedere, *Clement. unicã* habetur, & ibi notat Barboſa *n. 2.* Ratio eſt; quòd, Petitorium intentans, Poſſeſſorio non hòc ipſò renuntiãrit; cum proprietates & poſſeſſio nihil habeant commune, *l. Naturale & §. Nihil cit.* Accedit; quòd ex una, ordinariè poſſeſſorium tanquam preparatorium priùs intentetur, *l. Exius cit. & l. 1. §. ſm. ibi, Ut ſuperiora interdiciã, ff. de Aqua quotid. & eſt. ex*

altera verò parte, res facilè ad ſuam naturam revertatur.

Neque huiusmodi tranſitu mutatur **141.** libellus, ſed ei ſolum aliquid additur: & ſi mutaretur, hoc fieret in caſu, Jure expreſſè permiſſo *text. cit.* & de re, ante litem conſeſtatam competente, & ad obtinendam victoriam in cauſa proprietatis conferente; ac proinde obnoxia mutationi, per tradita de mutatione Libelli *Tit. 3. à n. 24.*

Neque obſtat *Aurb. cit.* quia tranſiens ad poſſeſſorium, id non facit animò tergiverſandi, quod ibi vetatur: ſed ex juſta cauſa; ne ſcilicet deficiens in probatione omnino cadat cauſa: utque probans poſſeſſionem ſaltem obtineat in poſſeſſorio, & proprietatis probatione relevetur, *cit. Vallenf. n. 8. in fine & Zoëlius n. 13.*

Dixi tamen, *Ante conſeſtionem in 142.* cauſa; quod in præcedentibus reſolutionibus ſubintelligendum eſt; quia ad Poſſeſſorium tranſitus & iſtius cum Petitorio cumulatio poſt illam non permittitur *c. Paſſoralis cit.* cum; ne lites litibus implicentur, & ex ipſis jurgiis jurgia oriantur, viãque aperiatur fraudibus, *c. cit. & l. Terminatò 3. C. de Fruſt. & litis expenſ.* quia, ſi cumulatio eò jam progreſſis permitteretur, advertentes ſe in Petitorio deficere, Poſſeſſorium intentarent; itaque, litem ad finem jam perductam inſtaurandò, reum novis laboribus & expenſis fatigaret; tum verò; quòd per conſeſtionem in cauſa litigantes ſaltem Facti allegationibus renuntiãſſe videantur, *c. Cum veniſſet 25. de Teſt. & atteſt. & c. Cum dilectus 9. de Fide instrument* ideòque conſeſſio pro ulteriorum probationum excluſione & renuntiatione habeatur à Ripa in *l. Admonendi 31. ff. de Jurejurando n. 48. & Menochio Lib. 2. præſumpt. 63.*

Excipiendus tamen eſt caſus, quò cum **143.** cumulatio

mulatio post conclusionem in causa ab a-
ctore exigeretur ex iusta causa, v.g. cum
perspicuis indiciis redarguitur iniquitas
invasoris vel possessoris, vel dominium
seu proprietatem probandi facultas ab
adversario est subtracta, occisis testibus,

vel combustis, aut aliter subtractis instru-
mentis, per quae de illis fides fieri posset,
hoc enim casu ab illo propositam Posses-
sionis cum Petitorio cumulationem ad-
mitti, aequitas postularat, Vivianus in c.
Pastoralis cit. in fine.

TITVLVS XIII. De Restitutione Spoliatorum.

Multa à cæteris Possessoris ju-
diciis diversa & peculiari con-
sideratione digna habent cau-
sæ, quæ pro possessione Recu-
peranda, sive Spolii restitutione, in judi-
cium deducuntur; ut proinde illorum ge-
nerali specialis istius pertractatio meritò
subjiciatur.

ARTICVLVS I.

Regula de Spoliati Re- stitutione.

SUMMARIUM.

1. Spoliatus quis dicatur.
2. Regula de eo ante omnia restituendo,
3. Sive sit actor, sive reus,
4. Præsertim spoliatus re litigiosa.
5. Regula ratio,
6. Et modus faciendæ restitutionis:
7. Quam petens probare debet posses-
sionem,
8. Et violentam deiectionem,
9. Vel clandestinum ingressum in illam
vacantem.

10. Restituendus etiam est spoliatus heres:
11. Etiam contra heredem spoliatorum:
12. De Jure Canonico etiam contra pos-
sessorem singularem,
13. Consensum antecedentem spoliationis:
14. Secundum aliquos contra bona fidei
possessorem:
15. Quod, licet receptum Praxi,
16. Jure tamen non est expressum:
17. A iudice incompetente,
18. Et à competente contra judicialiter,
19. Non judicialiter procedente spoliatus
restituatur.
20. Nisi sententia contineat vitium sub-
stantiale.

Spoliatus hoc loco dicitur, qui pos-
sione rerum corporalium im-
mobiliū, aut incorporalium quali
possessione vi aut clam, iniuste vel
indebite est dejectus, *can. 1. Ec. 3. q. 1. c.*
In literis 5. c. Item 6. Ec. hâc Rubric. l.
1. §. 9. & 24. ff. de Vi armata. De quo
Regula generalis est, Spoliatum ante
omnia restituendum, *can. cit. c. fin. de*
Ord. cognit. c. In literis cit. l. 1. cit. §. 31.
non reum duntaxat, sed & actorem *c. fin.*
c. Item cit. c. Conquerente 7. Ec. ut quan-
tumvis